

פרוטוקול מס' 194

מישיבת ועדת הכספים, ביום ד', ל' בסיון תשי"ח
18.6.1958 בשעה 09.00.

בכחן:

- היו"ר י. גורי
- י. אפרתי
- י. בדר
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- ס. חזני
- נ. לויין
- א. כהן
- ז. סוזאיב
- י. ספיר

מוזמנים:

- ד"ר ארנון - מנהל כללי, משרד האוצר
- מר קדמון - האפוטרופוס הכללי
- ד"ר קטרון - משרד המשפטים
- ג. פוס - האוצר
- ש. אמיר - האוצר

ש. בזק - סזכ"ר הוועדה

סדר-היום:

- (1) תשובות לשאלות חברי הוועדה
- (2) חוק לתיקון פקודת האפוטרופוס הכללי,

(1) תשובות לשאלות חברי הוועדה

היו"ר י. גורי: עקב מחלת שר האוצר לא נשמעו עדיין תשובות לשאלות חברי הוועדה, וד"ר ארנון ישיב עליהן, ואפשר יהיה להציג גם שאלות נוספות.

ד"ר ארנון: ח"כ ספיר שאל מה ידוע על השוק המשותף והאיזון החפשי באירופה. מאז נשאלה השאלה חלו שינויים, ואסקור את העניין מבחינת המצב כיום. באופן פורמאלי השוק המשותף התחיל לפעול ב-1.1.58. במשך 1958 לא השתנה מעשית מאומה ביחסים המסחריים בין הארצות החברות ולא ביחסים עם הארצות מסביב. השנה מתחילים בעבודת הארגון והמוסדות כבר קיימים. ב-1.1.59 תחול ההורדה הראשונה בתעריפי המכס הפנימיים בין שש הארצות, וזה ישפיע בודאי גם עלינו, כשכל ששת הארצות יהפכו ליחידה אחת.

ז. סוזאיב: האם טרם התחלנו בהורדה, כדי לסגל את עצמנו?

ד"ר ארנון: זה לא יעזור לנו במכס שלהם, אפילו אם נוריד את המכס שלנו עד לאפס, למרות שבעית המכס היא אחת הבעיות החשובות ביותר ביחס לאפשרויותינו לבקש השתתפות. בתחילה תחול הורדה של 10% על כל פריט-מכס ואחר כך הורדה נוספת של 30% בכל פעם בעבור תקופה של 4 שנים, עד שלאחר 12 שנה יבוטלו כליל חומות המסך והשוק ינהל מדיניות סחר-חופץ אחידה. זה מחושב בעצם

להתפתחות של 16 שנה. לכל ארץ יש למעשה אפשרות לא להנהיג את ההורדה כעבור 4 שנים, וידוע שבמיוחד בצרפת יש כיום דיון מחדש בדבר אי-הפעלת החוזה לרגל המצב הפנימי הפינאנסי.

היצוא שלנו לשש הארצות הסתכם ב-1957 ב-28 מיליון דולר (בתוך זה 7,5 מיליון דולר יהלומים, שלא היו כולם לתצרוכת עצמית של השוק המשותף, ושארם מעריך כי 6,5 מיליון דולר יועדו ליצוא-מחדש מארצות אלו, ופה ענין המכס אינו יכול להיות חשוב). נצטרך לבוא בדברים עם הגוף המתאים של השוק המשותף כדי למצוא דרכים שיבטיחו גם להבא יצוא בלתי מופרע וללא אפליזת-מכס משש הארצות האלה. בעשים צעדים בכיוון זה אך כאמור, מנגנון השוק הוא רק בתהליך הקמתו. כיום מצבנו כלפי הגוף כולו - שאנו מוכרים להם ב-28 מיליון דולרים מוצרים (בתוך זה 17 מיליון דולר יצוא חקלאי), וקונים באיזור הרבה יותר, ומנקודת-ראות של דיון בענין איננו במצב דע כי אנו קונים שם ללא ספק פי 2 או פי 3. אם יהיה דיון עם כל 6 הארצות האלה, יהיה לנו מעמד לא חלש בדרישה שלא יעשו אפליה כלפי היצוא שלנו לעומת היבוא מהם.

אשר לאיזור הסחר החפשי המתוכנן, בשלב זה, אי אפשר עדיין להודיע דברים ברורים מפני שאין דברים ברורים, גם במה שכותבים בענין וגם משיחות עם האנשים שמטפלים בארצות האחרות בבעיה זו, וברור שיש פה בעיות רציניות ביותר. הקושי הגדול ביותר הוא, שלפי הערכת אחרי דיבורים עם האנשים שמטפלים בשוק המשותף, יש לחלק מהם התנגדות חריפה ביותר לכל הסכם על איזור חפשי. המצדדים הגדולים ביותר בשוק המשותף הם המתנגדים החריפים ביותר לאיזור החפשי. לאחר כל מה שקורה בשוק המשותף לא הייתי רוצה להגיד דברים, אפילו לא ברורים, על ההתפתחות באיזור החפשי. אינני מאמין שאפשר להגיד בענין זה דברים שיש בהם תועלת כלפי המחשבות שלנו להצטרף או לא.

ז. סוואיב: אם כן, מדוע הפרסומת הגדולה שישראל מצטרפת ומשתתפת והחליטה להצטרף, כשכל אחד יודע שזה רחוק?

ד"ר ארנון: אני מאד חלש בנימוקים לפרסומת. אני מספר מהו המצב. ברור שמנקודת ראות שלנו, אנו מעוניינים לדעת על ההתפתחות של איזור זה. ביבוא אנו מאד קשורים בהם. אם אני מוסיף את השילומים, שבאים אף הם בשוק המשותף, היבוא שלנו הוא פי 4 או פי 5 מאשר היצוא, וברור של התפתחות באיזור זה מחייבת אותנו לעמוד על המשמר ולבדוק את הענין; ואני חושב שאחד הדברים המוצלחים, שאנו בין 4 הארצות שיכולות לשלוח משקיפים לדיונים באיזור החפשי וברורן זו לשמוע על ההתפתחות הפנימית של השוק המשותף.

אשר להתפתחות האחרונה, בינתיים בישיבה האחרונה (באפריל 1958) לאחר ישיבה שהיתה בינואר, הקימו מספר מוסדות. בענין האיזור החפשי מתברר שהבריטים יהיו הרבה יותר פעילים מכפי שחשבו עוד לפני חצי שנה, וזה ניכר במיוחד ברמת האנשים שהם שולחים לשם. הם שלחו את מרקלין, שהוא אחד האנשים הקשורים גם באופן אישי למקמילן, ובוועדה הכלכלית של המועצה הטילו על היי להכין דו"ח על היחסים גם אתנו, כי אנו גם כן בקשנו לדעת מה יהיה. בינתיים פורסם הדו"ח ואינני יכול להגיד שכתוב בו הרבה. אומרים שצריך לבדוק את הענין הלאה, ולפי ברור שאינם יכולים להגיד יותר, והם לא ילכו להתחייבויות כלפי אחת מהארצות שמחוץ ל-17, עד שיתבררו העניינים ביניהן. יש התפתחות מעניינת בענין פינלנד, שאחרי שהפנינים אמרו כי הם רוצים גם כן באיזור צורה שהיא להיות משותפים לענייני האיזור, מצאו דרך של "גלובל-קווסה"; כלומר, למרות שהיא עדיין שומרת על הפיקוח על היבוא ועל המטבע, מצאו אפשרות להתחרות יותר חפשיית בין הארצות, כי עכשיו קובעים רק את הקווסה הגלובלית ואומרים שבמסגרת זו אפשר להביא מכל הארצות ולא דווקא מארץ שיש בה יתרונות או חוזה מסחרי אתה, ויבואני פינלנד חפשיים להביא מה שהם רוצים.

דעתי האישית, שכדאי לנו לדעת את הפרטים ולא לחשוב שתהיה בענין המשק הישראלי הכרעה מעשית בעתיד, ביחס למשק המערב-אירופאי. הקושי הגדול ביותר הוא, שאינך יודע נגד איזה גוף או עם איזה גוף אתה תלך, כי אם אתה שואל את הגוף - אתה מקבל היום תשובה כזו ומחר יש התפתחות אחרת לגמרי. שינוי השער על-ידי הצרפתים, מבלי להודיע לאף אחד, וחידוש הרשיונות השפיע מאד על יתר השותפים.

אני חשון עוד יותר מאחרים, כי הייתי קרוב מאד לענין בתחילת תכנון בנלוזנס, כשלמעשה ב-1958 טרם השלימו את כל המערכת.

ז. סוזאני: אני מבין מתשובתך כי בשאלת הצטרפותנו או לאיזור אחד או לאיזור שני, כרגע עוד מוקדם מאד לדבר ולחשוב באופן רציני על כך. שאלתי היא אחרת: האם נוצרים כרגע באירופה תנאים, בשני השטחים, שגם ללא הצטרפותנו עלולים להכביד על יחסי המסחר שלנו עם ארצות אלו בשנים הקרובות? האם יש סכנה שהתהוות שני הגושים עלולה לסכן ולפגוע בסחר ישראל-אירופה כבר בשנה הבאה או בעוד שתיים; ואם כן, האם אנו יכולים משהו לעשות כדי להקדים רפואה למכה?

י. אפרתי: אני רואה בעיה זו כחשובה גם כלפי חוץ וגם כלפי פנים, ושואל מדוע אין משתפים בדיון זה גורמים כלכליים רציניים אלא רק פקידי ממלה.

ד"ר ארנון: אינני יכול להגיד שאין סכנה. אינני מאמין שיש סכנה רצינית לשנה הבאה ואפילו לשנים הקרובות, כי מה שהם יעשו לפי התכנית - 10% הבדל - זה הבדל די קטן באופן מעשי. הם מקטינים 10% מההפרשות של הקיים, ואין לחשוב שתהיה לכך השפעה רבה על התוצרת שלנו בארצות אלו. אינני יכול להגיד בכלל שלא תהיה השפעה. הקושי שלנו הוא, שאם אנו רוצים למנוע את הענין - הדבר המינימאלי שהשוק המשותף ידרוש מאתנו יביא לנזק הרבה יותר גדול למשק הישראלי. יכול להיות שהיום אין זו מכה רצינית ובמשך הזמן יהיה זה קושי רציני מאד. אבל מה שאנו יכולים לעשות כיום נגד זאת יביא בלי שום ספק נזק עצום למשק הקיים. השאלה היא אם כדאי בכל זאת להינזק כדי למנוע את הנזק בעוד חמש שנים. דעתי היא, שאם אנו מאמינים כי בעוד חמש שנים המשק יהיה הרבה יותר חזק, הוא יוכל אז לסבול את המכה הרבה יותר מאשר כיום. איננו שייכים לאיזור באופן גיאוגרפי. אנו צריכים לבוא ולהגיד שאנו רוצים להיות, "אבל" ו"אבל". מבלי שאוכל להגיד שהענין לא יפגע, לא הייתי יודע מה לעשות כדי שזה לא יביא לנו נזק יותר גדול.

אשר לשיתוף גורמים אחרים, אני חושב שאנו צריכים לעשות זאת כרגע שיהיו דברים יותר מעשיים. אלה לא רק פקידי ממלתיים. בקשנו גם את פרופ' פטנקין להשתתף, וכן אחרים. כולם משתתפים, אבל אצל כולם יש הרגשה שכיום זו כאילו עבודה מדעית למרות שאנו עושים מאמץ רציני להביא חומר מעשי לענין. אבל כשאין לך הנהייה ברורה מן הצד השני, המצב הוא באמת קשה.

ח"כ ספיר ביקש פרטים על התנאים לקבלת כספי המענק האמריקני ועודפי מזון. המענק צמוד לרשימת סחורות המוצעת על ידנו ומאושרת ע"י מנהל הסיוע בווישינגטון. הבנק ליבוא ויצוא משלם לספקים בהתאם לרשימה זו עם ביצוע ההזמנות. קרנות התמורה הנוצרות על ידי המכירה בארץ ניתנות במענק או בהלוואה לתקציב הפיתוח. ההלוואה תהיה בלירות ישראליות. (סומר פרטים על סכומי המענק פורפר בשנים שעברו).

י. ספיר: אשר לתמורה של כל הכספים, כיצד זה נקבע לפי היעדים?

ד"ר ארנון: יש פה שני פסים מקבילים. בחלק העיקרי של עודפי מזון, זה חלק מהתקציב והדיון כיצד להשתמש בזה מנקודת ראות שלנו - זאת קובעים בדיון על התקציב, ובמיוחד בעת הדיון על תקציב הפיתוח. אבל במקביל נערך דיון עם האמריקאים על תכניות מסוימות, תמיד במסגרת התקציב. על כך היה ויכוח ב-52-1951 עם האמריקנים והיום יש אולי ויכוח מחדש. מענין זה לא זזנו אף פעם.

קרנות תמורה: - אם התכניות צריכות לקבל אישור האוסטרו-בונדר בווישינגטון, הן מוכרחות להיות במסגרת התקציב, ובדרך שהאמריקאים אינם מרוצים מכך. אנו באים עם תכנית. כל זמן שזה במסגרת תקציב הפיתוח בעצם אנו מחליטים שאנחנו רוצים בכך, והיות וקרן התמורה היא רק 25% של תקציב הפיתוח תמיד יש לנו תכניות משלנו, ואם הם באים עם תכנית שאיננו רוצים, אנו אומרים שזה איננו במסגרת מה שאנחנו רוצים. הם אומרים שצריך להיות תמיד הסכם, ואנחנו נותנים גם כן לבחור, ותמיד זה היה למעשה במסגרת הדיון על התקציב. לכן אשרנו תמיד תכניות שהן

אשר לעודפי מזון, שם יש חלק שלא ברור אם זה יהיה כך, וכל אחד מאתנו יודע שיש שימוש בכספים שלא עבר את הדיון הזה, ואלה הכספים של ה-IMG, ששם ההסכם היה שכספי קרן התמורה יהיו, כספים של ממשלת ארה"ב ולא של גזברות משרד החוץ, ושצריך להשתמש בהם למטרות תרבותיות וחינוכיות. שם באמת ממשלת ארה"ב יכולה להחליט לאיזה מטרות לתת, ואנו יודעים שיש 15% מעודפי המזון מקרנות התמורה ששייכים רק לממשלת ישראל. בשנה הראשונה מעודפי המזון אנו מקבלים רק 60% לתקציב הפיתוח, ו-25% מה שאנו קוראים, כספי קולי", שממשלת ארה"ב יכולה לתת רק אם אין התנגדות שלנו, וזה מיועד לעידוד השקעות שהבעלות העיקרית היא בידי בעלי מפעלים או אזרחים אמריקאיים, במיוחד לעידוד התעשייה.

1. סוגיית: שמעתי שיש תור ארוך אצל האמריקאים בענין זה.

ד"ר ארנון: אבל הואיל וצריכה להיות גם הסכמה שלנו, יש תור גם אצלנו. על כל פנים איננו מוכרחים להסכים לכל דבר, אם הוא בניגוד למדיניות הכללית.

2. סוגיית: האינכם מביטים בעין רעה על מפעלים שפונים לשם מבלי לפנות תחילה אליכם?

ד"ר ארנון: בזאת גם הם אינם רוצים. ב-55-54 היו 13 מיליון דולר עודפי מזון; ב-56-55 כמעט 28 מיליון; ב-57-56 היו רק 10,7 מיליון וב-58-57 - 35 מיליון דולר, ואיננו יודעים מה יהיה ב-1959.

ח"כ ספיר ביקש פרטים על המכון ליצוא שהוקם ביוזמה משותפת של הממשלה ומשלחת הפעולות האמריקאית בארץ. בעצם המכון צריך להתחיל לעבוד. הקמת המכון נבעה מן הצורך להקים מוסד שיפעל על-ידי ציבור היצואנים בארץ וישרת לייעוץ והדרכה בבעיות הקשות בהן נתקל היצואן, וליצור מסגרת למגע הדוק בין היצואנים, כדי למצוא במשותף פתרונות לבעיותיהם. (מוסד שמות חברי ההנהלה והמועצה). המכון מאורגן במסגרת משרד המסחר והתעשייה.

י. ספיר: האם הוא עוסק רק במסחר?

ד"ר ארנון: ביעוץ ובהדרכה.

ח"כ לוי ביקש אינפורמציה על הסכומים שהוצאו לחו"ל על ידי מפעלים מאושרים. ב-53/52 הוצאו 1.220.000 דולר; ב-54-53 - 1.627.000 דולר; ב-55-54 - 2.249.000 דולר; ב-56-55 - 1.800.000 דולר; ב-57-56 - 1.370.000 דולר. עלי להדגיש כי ירידת הסכומים לא באה מפני שלא היינו מוכנים או לא היינו במצב מתאים להקציב את הסכומים הדרושים, אלא מפני שבדרך כלל משקיעי חוץ העדיפו להפעיל את ההון שלהם פה מאשר להוציאו לחו"ל.

א. כהן: האם אפשר לדעת מהו התקציב של המכון ליצוא, ואם ניתן לו תקציב המאפשר פעולה, כי הרגשתי שכל הענין הולך ומתנדף מחוסר תקציב.

ד"ר ארנון: התקציב הוא 32 אלף ל"י, מזה 12 אלף ל"י ממס חבר ו-20 אלף מתוך תקציב סיוע שכני של משרד המסחר והתעשייה. לא שמעתי טענה כזאת, אבל אני סוכן לבדוק זאת.

ח"כ ספיר ביקש פרטים על דו"ח-בסקו לחברת החשמל. במסר לי שהדו"ח יימסר לו ע"י מנהל חברת החשמל.

ח"כ צור שאל מה הם תנאי הפימון, במטבע חוץ, לאמנים וללקוחות בידור, ספורט, קרקס מחו"ל, תמורת הופעתם בארץ. בתקציב הפיתוח קיים סעיף מס' 1704 המסתכם ב-55 אלף דולר והמיועד לכיסוי הוצאות הכרוכות ביבוא אמנים, להקות בידור וספורט מחו"ל. מימון הלהקות ואישור הבאתם נעשה ע"י ועדה בינמשרדית ליבוא אמנים וספורט, בה מיוצגים המשרדים חוץ, פנים, הינוך, אוצר וחברת התיירות הממשלתית. עודפי ההכנסות של האנשים והמוסדות שבאים, שנבדקים על ידנו על סמך אישור רואה-חשבון מוסמך, לאחר ניכוי המסים, מופקדים בחשבונות רשומים על

שם האדם או המוסד שנתן לנו את התענוג לראותם.

י. סוזאבי: מה גורל החשבונות?

ד"ר ארנון:

הם יכולים להשתמש בזה אך ורק אם הם באים הנה עוד פעם, להוצאות אישיות שלהם. יש לאנשים אלה זכות גם לחיות פה. כשנסיתי לברר פרטים על הקרקס, למשל, נאמר לי שהעסקים, הלכו טוב וכי הותר להם במסגרת זו להוציא החוצה 1500 ליש"ט (4200 דולר) בשער הרשמי, לכל חברי הלהקה ביחד. הם עורכים כאן תיקונים, קונים לעצמם בגדים במקום, לא רק מה שהם צריכים במשך שלשת חודשי שהותם אלא גם מה שהם צריכים לשנה הבאה. כשאמרתי: ברור שאינם באים בשביל 4200 דולר, נעניתי שזה לא כל כך בטוח, כי אם הם יכולים לחיות פה לא רע חצי שנה וקצת להתבסס, דוקא אנשים כאלה אין זה נורא שהם יכולים לקחת לא יותר מסכום כזה במזומן.

א. כהן: ומה קבעו ל"לונדון פסטיבל בלס"?

ד"ר ארנון:

לא שאלתי, אבל אינני חושב שנתנו להם יותר ואינני חושב שהם צריכים לקבל יותר. שאלת ח"כ צור באה כי הוא חשש שיש פה עניין של הברחה רצינית, ואני שאלתי אותה שאלה אבל לאו דוקא לגבי הבלס. אם יש הברחה, היא יכולה להיות אולי אצל יחיד, אבל ללהקה יש דוקא דברים שכדאי לה לקנות בארץ.

א. כהן: יהודי מפורסם קנה מגרמים, אבל לא כל אחד עושה זאת.

י. ספייר: האם יש מושג, למשל, מה היתה ההכנסה הכללית של קרקס מדראנו במשך שהותו בארץ?

ד"ר ארנון: עוד איננו יודעים, אבל נדע.

ש. דיין: האם לא שמתם לב לדבר נוסף, שע"י הבאתם מעלים את דמת ההיימ? הקרקס ואחרים גורם לכך שאנשים קונים כרטיסים בסכומים גדולים; הקרקס משך גם ילדים קטנים, וכך מעלים את הדרושות לשכר יותר גבוה, כי מגרמים את הוצר לכך. יש גם שזה גורם למעילות. אנשים נמשכים לצרכים אלה ואחד מביט על השני, והאיש החלש גונב ובלבד לספק לאשה וילידיה את הצורך הזה.

א. כהן: אבקש את האוצר לערוך לגבי השנתיים האחרונות טבלת כל מבצעי התרבות מן היבוא, מספר הכרטיסים שנמכרו, מה הפסוד שניתן במקרים מסויימים, על מנת שנדע באיזה סכומים מדובר. לדעתי נוצר כאן מצב שלוחץ להברחה, וכך אינו נותן שיתפתח משהו מקורי בארץ. הקאמרי מתלבט בחבלי גסיסה, האוהל בכלל גוסס, הבימה דורשת סכומים גדולים ואנו מיבאים אמנים שערים גדולות בעולם אינן זוכות לראותם וכן לא בממדים כאלה.

ד"ר ארנון: אני מוכן להכין את החומר שביקש ח"כ א. כהן. ח"כ דיין שאל על מדיניות של אמנות, ועל להגיד שבדרך כלל האוצר מתנגד לכל הוצאה, ובכך הוא די חשוד, אבל להגיד שהקרקס גרם לדרישת האנשים להעלות שכר - זה די רחוק במדינה שהיא במקום הראשון בניקוזים בקולנוע.

היו"ר י. גורי: היא גם כמעט במקום הראשון בניסיעות לחו"ל.

ש. דיין: אנשים שמקבליים נדבות אינם יכולים להוציא לשעשועים במידה כזאת, וזה עניין של כלכלה ולא עניין של תרבות. אדם אינו יושב לקרוא ספר בכלל. כל ערב הוא הולך עם הילדים ועם האשה, ולזה צריך שטלה חושה, והבנינים שבונים לשם כך, ולא בישובי הפיתוח ולא בהתישבות.

ד"ר ארנון: אם מדברים על עידוד תיירות, מדברים בדיוק להיפך, וזו לא רק מדיניות של האוצר.

י. ספיר:

צריך לבדוק כמה מהמבקרים הם תיירים וכמה תושבי הארץ, ובאיזה עונות באות להקות אלו ובאיזו מידה השתמשו בכך בתעמולה בחו"ל.

ד"ר ארנון:

אפשר להגיד הרבה על מה שדיבר ח"כ דיין, לא רק על "תוצרת חרץ", גם על "תוצרת הארץ". ח"כ ספיר ביקש לדעת אם שר האוצר מוכן להסיק מסקנות מפס"ד שהוצא לאחרונה בקשר למתן זכות הובלה בלעדית לעצים, לחברת צי"ם. ב-17.4.57 נחתם הסכם עם שלש חברות ספנות, שאחת מהן ישראלית - היחידות הפועלות כחברות-קו להובלת 17 אלף סטנדרט עץ מפלנד. היתרונות שהושגו עקב ההסכם היו: הובטחה הובלה סדירה לעונת השנה הנוכחית, להובלת כל מכסה שתיובא השנה מפלנד ומחיר ההובלה נקבע ללא אפשרות שינוי עקב מאורעות כלשהם, שבעבר גרמו לעליית המחירים. מחיר ההובלה שנקבע בהסכם נמוך מזה שהיה קיים בשעת חתימתו. ניתנה הנחה נוספת בשיעור 3% להובלת יבוא עצים ממשלתי; ניתנה הנחה של 13% בערך ליבוא עצים הדרושים לתיבות פרי-הדר ליצוא; ניתנו הנחות מסוימות בקצירי הובלה של סחורות יצוא מישראל לארצות השוכנות בקו האניות; הובטחה הובלת עמודי חשמל, שאניות אחרות אינן ששות להובילם, במחיר מוזל; נחסך סך 108 אלף דולר למשק המדינה על הובלת העצים, שאילו לא ההסכם היו מובילים שני שלישי ע"י אניות קו ושליש באניות אחרות.

החלטת ביהמ"ש בבג"צ היתה ברוב של שני שופטים לעומת מיעוט של שופט אחד. הוגשה בקשה לנשיא ביהמ"ש העליון לדיון נוסף - אשר אושרה - והשמיעה תהיה בפני שבעה שופטים. הטענה העיקרית היא, כי פיקוח על יבוא ויצוא אינו שלם ובעל ערך אם אין בידי הרשויות המוסמכות גם סמכויות לקבוע בענין ההובלה.

י. ספיר:

מדוע אי-אפשר היה לעשות כל זאת במכרז, בין כל קווי האניות?

ד"ר ארנון:

הויכוח לא היה על כל 17 אלף הסטנדרט, אלא אותו אדם טען שהוא רוצה להביא את חלקו ביבוא באניה שלו, ואז אמרו שיש הסכם על הכל ואם צוּתנים לו, אי-אפשר לעשות את ההסכם כי זה יעלה הרבה כסף.

י. ספיר:

אבל לו הי' מכרז, לא היה מקום לטענה זו.

א. כהן:

סוכני אניות זרות בארץ מתאוננים על הפליה לרעה מצד הממשלה בהכוונת הובלה שיש לממשלה השפעה עליה - הובלה ממשלתית, שילומים וכדומה. קבלתי חומר מאנשים אלה. הם טוענים שבעולם כולו יש ספנות לאומית, ואף על פי כן יש מדיניות של המשך המגע והטיפול גם באניות אחרות, וזה איננו ענין של אוטרקיה. כמובן שיש בעיה של פרופורציה ואנו מעוניינים לפתח את הצי הלאומי שלנו, אבל בנקודה זו נדמה לי שמהו אינו כשורה. צריך להמשיך בפדיניות פשתוח הצי הלאומי תוך שמירה על המינימום.

ד"ר ארנון:

אני מבין שאנו עושים כך, אבל תמיד יכול להיות ויכוח על המינימום. מדיניות הממשלה, בתנאים שווים לעזור במידה האפשרית לקו הלאומי, ואני חושב שזו חובתנו. אם אני שומע תלונות בענין זה, הרי שאיננו עושים מספיק. הייתי אומר שאם יש לנו ברירה ליבוא הסחורה הממשלתית באותם המחירים באניה של צי"ם או באניה זרה, אני הייתי מחליט על צי"ם.

י. ספיר:

אל נשכח שהסחר הישראלי היה בנוי בעיקר על ספנות זרה. הספנות שלנו הופיע כשהיו כבר הרבה מאד, ווסטר אינטרסטס של חברות ספנות זרות. במידה שאינך מקטין את הנפח שלהם, זה יכול להתקבל; אבל ברגע שאתה מתחיל להפחית אצל חברות מסוימות ממה שהיה להן, אתה נתקל בהתנגדות, כי אתה לוקח מהם.

ד"ר ארנון:

יש לנו בעיה של הובלת דלק, למשל. יש לנו סנקרים ישראליים ושם אנו במצב מצויין גם בצי"ם וגם באל-ים, ויש לנו חברת דלק שבנויה באופן כזה שכולם גורמים ישראליים, ויש שם היום בעיה מה עושים עם הובלת הדלק. אין החלטה של הממשלה בענין זה; ואם ועדת הכספים מוכנה ליעץ לנו מה צריך לעשות, אדרבא.

יש היום סנקרים בעולם במחיר זול ביותר. אנו יכולים להוביל מזוט מארץ אירופאית בשוק העולמי ב-1.40 דולר לטונה. באה חברת הדלק ואומרת שאפשר לקבל אניה במחיר זה. באה אל-ים ואומרת: יש לנו ים-סוף ואתם קראתם אותנו ואמרתם שצריך לשמור על הנתיב - תנו לנו עבודה. וכשאנו שומעים כמה זה עולה, הם טוענים; אנו צריכים לקבל 2.25 דולר, ואם אתם לוחצים חזק - 2 דולר ואז אנו נשארים בקוסט, אבל בכל זאת אלה 2 דולר.

י. ספיר: מה אתה עושה עם תוצרת הארץ? זו אותה שאלה.

ד"ר ארנון: זה מה שעניתי: עד גבול מסויים אני מוכן לתת גם לצי"ם, גם לאל-ים - כמו תוצרת הארץ. אני מוכן להגיד לחברת הדלק שלא תקח ב-1.40 דולר, אבל אינני יודע אם אני יכול להגיד: כשאתה יכול לשלם 1.40 דולר, שלם 2 דולר או 2,5 דולר. בעיה זו יש לנו היום עם אל-ים בים-סוף, ותהיה לנו מחר עם צי"ם בחיפה.

א. כהן: ברצוני להוסיף שני נתונים לבעיה שעוררתי. העקרון שלי הוא זה שלך - לעודד את הקו הלאומי ולהילחם על מחיר רנטבילי, ולשים גבול מסויים. אבל בכל זאת כשצי"ם לוקחת גם אניות-צ'רטר ובאותו זמן עומדות אניות ישראליות, זו כבר בעיה אחרת. וכן בעיה קיימת כשמורידים גרעינים ובמקום 75 סנט בסוף העונה, קובעים 93 סנט - הפרש גדול מדי. אלו הן בעיות שצריך לבדוק אותן. יש בעיה של התעשייה הישראלית, שהיא בעיה מיוחדת של התעשייה - כי יש לה פעמיים הונלה. אנשים שיוצרים שירותים הם במצב אחר לגמרי.

מ. חזני: האם יודע כבר מה יהיה מצב המדד לדאשית יולי?

ד"ר ארנון: אני חושב שהשאלה מבוססת על אי-הבנה. עושים את המדד לפי המחירים של כל חודש יולי.

מ. חזני: שאלתי אם יש תחזית.

ד"ר ארנון: אין.

מ. חזני: מה בדיקת ההחלטה, אם יש כבר החלטה רשמית, בדבר הוצאת יקות ופירות מהחשוב הרבע-שנתי של המדד?

ד"ר ארנון: אין החלטה רשמית, ואני מבין שהענין בדיקת היום גם בממשלה וגם במוסדות אחרים.

מ. חזני: מה עם ההיעדרות מהעבודה של הפקידים המינהליים בדרגות 1-5; מה הובטח להם ומה לא הובטח?

ד"ר ארנון: אינני יודע.

מ. חזני: אני שואל אותך כנציג הממשלה, אם הוגשה תביעה מצד הפקידים הבכירים לממשלה?

ד"ר ארנון: זה לא יכול להיות אפילו, כי יש נוהל בענין תנאי העבודה של הפקידים הממשלתיים, וזה יכול לבוא רק דרך איגוד עובדי המדינה; ולפי מה שידוע לי לא הופיעה שום תביעה.

י. בדר: ובלתי הסכמתם, האם לא היתה מחאה של איגוד עובדי המדינה ולא דרשו להפסיק את המגע עם ועדי הפעולה?

מ. חזני: שמענו לאחרונה על מעשה מירמה ומעילות בקשר לסוכר. הדבר נובע מהפער הגדול בין שלשת המחירים. האם לא הגיעה השעה לבדוק את הדבר באופן יסודי כדי להשוות את המחירים?

י. לוי: פעם הגשתי תכנית בענין זה, ואף פעם לא קבלתי תשובה על כך.

ד"ר ארנון:

אוכל להשיב על כך בשבוע הבא.

מ. חזני:

נתפרסמה הודעה של נציג מט הכנסה לפקיד השומה, לגבות מט הכנסה מהפזיזים שעובד מקבל בבית-המשפט על הלנת שכר. פועל דחק ששכרו הולך - בינתיים לא קיבל שלשה חדשים את משכורתו ועשה הלוואות, אבל כשזכה בסוף וקבל פזיזים לפי חוק, בא מט הכנסה ומורה כי דין הפזיזים כדין שכר ויש לנכות מהם מט הכנסה.

ד"ר ארנון:

אני מבין שזה פירוש של המשפטנים שלנו, של חוק שנתקבל בכנסת. אני מבין שפה היה רק דיון משפטי. אני מוכן לברר זאת. מר פוס מעיר תשומת לבי שזה היה שיקול משפטי גרידא, כתוצאה ממה שכתוב בחוק.

מ. חזני:

אני סבור שהוראה זו אינה הגיונית.

ג. פוס:

בחוק הלכת השכר כתוב כך.

ד"ר ארנון:

אתה רוצה שאני אגיד כי דבר שחוקקה הכנסת איננו הגיוני?

מ. חזני:

אם כן, אגיש הצעה לתיקון החוק.

ג. סוזאניב:

האם הכנסות האוצר מתקבלות באפרי-מאי ועכשיו, פחות או יותר לפי האומדן, או שיש באי-אלה סעיפים פיגוריים בולטים, או להיפך?

ד"ר ארנון:

המצב קשה, כמו תמיד בחדשים הראשונים של השנה. יש תמיד לחץ רב יותר על ההוצאה מאשר על

ההכנסה.

ג. סוזאניב:

אשר לפס"ד של השופט ויתקון, על זכות בעל המפעל להוריד כופר מילווה חובה כהוצאה עסקית לצורך חישוב מט הכנסה, הופיעו כל מיני ידיעות בעתונות שהאוצר עומד להגיש הצעת תיקון החוק. אם אין מגישים, מחד, את הצעת תיקון החוק למרות שיש פס"ד של בית-משפט עליון, מדוע אין סוגרים את התיקים לגבי אותם מפעלים שעשו את הפעולה הזאת, בהתאם לפסק-הדין?

ד"ר ארנון:

עלי לברר ענין זה.

י. ספיר:

שאלתי אתמול בענין הלוואות פיתוח למלאכה - מה הפרוצדורה של קבלתן ומי מחלקן. האם נכון שהן ניתנות על ידי בנק אחד, ומדוע לא ימסרו זאת לבנקים לפי בקשת הלווה?

ד"ר ארנון:

אני חושב שהאוצר צריך להיות במצב שיוכל לענות על כך, אבל אינני יכול לעשות זאת עתה.

י. ספיר:

מתי אפשר יהיה לקבל הודעה מוסמכת על כל בעית הסובסידיות?

ד"ר ארנון:

הבעיה עכשיו בדיון בממשלה, ואני מבין כי במשך זמן קצר הממשלה תחליט, ועד אז אינני יכול

להוסיף דבר על כך.

י. ספיר:

ומה גורל כל תכנון גידול הירקות, כפי שנעשה עם ההסכמים?

ד"ר ארנון:

זה קיים ואין שום שינוי בשטח זה. הדיון על בעית הסובסידיות הוא כדי לשמור על מחיר נמוך. ההסכם עם החקלאים הוא, לשמור על מחיר גבוה להם - מה שקוראים מחיר מינימאלי שנותן את הבטחון שלא יפסידו כתוצאה ממה שקרה בשוק.

אם הממשלה תחליט לא להמשיך בסובסידיות העונתיות - לפי הערכתי זה בכלל אינו פוגע בהסכם המקורי עם החקלאים, כי הם יקבלו את המחיר כפי שהובטח, ואין שום כוונה ללכת בעניין זה נגד ההסכם שהיה מחושב כדי לשמור על היצע מסוים של ירקות גם בעונות הקשות.

הי"ד ר. ג. גורדי:
 בזכרתי עכשיו, כי מעל במת הכנסת, בעת הדיון על התקציב, באחת ההסתייגויות נגעו בשאלה זו, ואני עניתי אז מטעם הוועדה שטבעי הדבר שאם תהיה קורפוזציה שתקים לעצמה בנק, כמו התאחדות בעלי מלאכה וכדומה, ברור שחברי החברה מעוניינים לקבל את הלואותיהם באמצעות המכשיר הפינאנסי שלהם.

הי"ד ס. זאבי:
 גם חברי התאחדות בעלי מלאכה יכולים לרצות לקבל הלואה לא בבנק למלאכה.

(אחרי כן חזק לתיקון פקודת האפורטרו פוס הכללי)

(2) חוק לתיקון פקודת האפוטרופוס הכללי, תשי"ח-1958

מ. חזני: עיקרו של החוק - בסעיף הראשון שבו. (קורא הסעיף). לשם כך תוקם ועדת השקעות משלשה אנשים, והיא תקבע את סדרי דיוניה וכיצד ובאיזה אופן להשקיע את הכספים. חוק זה היה בטיפול ועדת-המשנה זמן מסוים משום שבאחת הישיבות התעורר רצון משותף של חברי הועדה כי הכספים יושקעו - על כל פנים רובם - בניירות צמודי-ערך על מנת להבטיח את ערך הכסף. גם האוצר וגם נגיד הבנק התנגדו שזה יהיה כתוב במפורש בחוק. המדובר כמובן, ברוב הכסף ולא בכולו. מתוך כך חלה הפסקה בעבודת הועדה.

לבסוף הופיע מר ארנון והצליח לשכנע את הועדה כולה - על כל פנים את החברים שהיו נוכחים בישיבה - כי דבר זה אינו יכול להיכנס בחוק ולא צריך להיכתב בו. כלומר, אין צורך לכבול את הועדה הזאת מטעמים עסקיים בלבד לשובתם של המשקיעים, כי התנאים עלולים להשתנות וגם בנתונים הקיימים אדם פרטי ישקיע חלק מהכסף בניירות לא צמודים אלא בהשקעה אחרת. שלישית, אפשר לסמוך על ועדה זו, שיש בה ב"כ משרד המשפטים, נגיד הבנק ורק ב"כ אחד של האוצר, שאפשר היה אולי לחשוך בו כי הוא מעוניין שהכסף ישאר בקופת האוצר.

עם זאת הוסכם על שני דברים: שתימסר הודעה מעל במת הכנסת, שלמעשה בתנאים הנתונים רוב הכסף אמנם כן יושקע בצ"ע צמודים; ושנית - שהאפוטרופוס יגיש לוועדת הכספים מדי שנה דו"ח מפורט על אופן השקעת הכספים.

י. ספיר: מדוע לא יהיה הדבר כתוב בחוק?

מ. חזני: זו התחייבות של האוצר, שתימסר מעל במת הכנסת.

ד"ר ארנון: אינני מתנגד לכך.

מ. חזני: אני סבור שלא יכולה להיות כל מניעה עקרונית לכך, ואם זה רצון הועדה - אפשר להכניס סעיף כזה, שתימסר דו"ח לוועדת הכספים, אחת לשנה.

היו שני שינויים טכניים: א) נמחקו המלים "ובאגרות חוב", כי זו כפילות-לשון; ב) נוספו שני סעיפים קטנים. בסעיף 36ה', כשמדובר על רווחי ההשקעה המשותפת, הוסף: "רווחים לרבות רווחי הון; הפסדים, לרבות הפסדי הון". כן הוסיפה הועדה פסקה בסוף, כשמדובר מה צריך לעשות האפוטרופוס: "את דרכי חלוקת רווחי ההשקעה המשותפת או הפסדיה בין העזבונות, הרכוש והנכסים המשתתפים בהשקעה המשותפת".

י. ספיר: לפני היות החוק הזה היה האפוטרופוס משקיע סכומים של עזבונות בנפרד. ז.א. לפי שיקול דעתו הוא יכול היה האחד להרוויח והשני - להפסיד. אם נעשה פה חשבון משותף, האם על כל החשבונות האלה יש מס-הכנסה?

מר סדמוני: יש.

י. ספיר: אזי כבר משתנית התמונה. פה פתאום יופיע גוף כללי וישלם לפחות 50%, ואז יוצא שהוא מפסיד. אם יש בעזבון בית, שמשלם מס הכנסה - עכשיו זה נכנס לשותפות ובה משלמים מס-הכנסה כולל. מה יהיה גורל מס-הכנסה שנשתלם על חשבון האישה ההוא? יוצא שהוא מפסיד פעמיים.

מה פירוש "רווחי הון"? אם נקנו אגרות-חוב מטלתיות, שהן משלמות גם מס הכנסה מסויים והן צמודות; בעוד חמש שנים אמכור אותן אגרות חוב שעליהן קבלתי אחוז מסויים של מס-הכנסה. תבוא אתה ותאמר: שלמת עבור האגרת לירה והיא שווה עכשיו שתי לירות - שלם על כך רווחי הון.

- מ. חזני: אין מס על רווחי הון.
- י. ספיר: מה פירוש הכתוב בסעיף 36ד? איזה נ"ע הוא כזה שזמן פרעונו הוא פחות משלש שנים?
- מ. חזני: אז לא יהיה הדבר בניירות-ערך. אם מחליטים לעשות השקעה שאינה ליקבידית, או אם זה שמי - יכול הדבר להיות רק לתקופה של פחות משלש שנים.
- י. ספיר: מה ההגיון?
- מ. חזני: כדי להגן על בעל ההון.
- י. ספיר: אם כן, הכוונה היא לשמור על הליקבידיות.
- הינ"ר י. גורי: ח"כ בדר הגיש הצעה, להוסיף סעיף-משנה לסעיף 36: "לא יושקעו כספי ההשקעה המשותפת בניירות ערך, במסגרתאות ובהלוואות אחרות שאינן צמודות לערך קבוע - הדולר או סדן-היורק - אלא בהסכמת ועדת הכספים של הכנסת".
- ז. סוזאין: זו היתה תביעה משותפת לא רק של האופוזיציה. גם אני דרשתי מה שמציע ח"כ בדר. אם יש הסכמה כללית וכולם מקבלים את ההודעה - ניחא. אם לא, גם אני עומד על הצעתי.
- הינ"ר י. גורי: אינני יודע אם אני רשאי להצביע, כי חשבתי שמביאים דבר מוסכם על דעת הכל, ואין נוכחים כאן כל חברי הועדה.
- י. בדר: אני מציע להחזיר את הענין לוועדת המשנה.
- מ. חזני: זה היה מוסכם בוועדת המשנה, לאחר לבטים מרובים. הדבר הוסכם גם ע"י נציג סיעתו של ח"כ בדר שישב בוועדת המשנה - ח"כ נ. לוין. זכותו של ח"כ בדר להגיש עכשיו הסתייגות, אבל מלכתחילה זה היה מוסכם.
- שכחתי להוסיף שגישס להרכב הועדה היתה הצעה, דוקא מצד ד"ר ארנון, שהועדה תהיה של ארבעה ויהיה גם נציג ציבור ששר המשפטים ימנה, או יו"ר ועדת הכספים. אולם ועדת המשנה וותרה על ההרחבה.
- הינ"ר י. גורי: אם מוסכם שנצביע, ניחא; אם לא, נדחה את ההצבעה. אני שואל את ח"כ בדר אם הוא מסכים שכיון שהדבר היה מוסכם בוועדת-המשנה, יותר על הצעתו. אם איננו מותר אדחה את ההצבעה.
- י. בדר: אני מותר.
- הצבעה: הצעת הועדה נתקבלה, בתוספת סעיף הקובע כי האפורופוס יגיש, אחת לשנה, דו"ח לוועדת הכספים.

הישיבה נבעלה